

STRAND 2050

UTVIKLING AV FREMTIDSBILDER PR. 8.10.2014

OM FREMTIDSBILDENE

- Denne presentasjonen inneholder fire fremtidsbilder som beskriver hvordan Strandsamfunnet kan komme til å se ut i 2050. Fremtidsbildene er laget som en del av utviklingsprosjektet «Strand 2050».
- Det har vært gjennomført ett åpent møte og fire mindre samlinger i perioden mars-september 2014. Mer enn 100 personer fra kommunen; innbyggere og representanter fra politikk, næringsliv, forvaltning og utdanning har deltatt i arbeidet.
- Fremtidsbildene er ikke spådommer eller prognoser. **Formålet med å lage fremtidsbilder, er å fange inn mest mulig av usikkerheten. Utviklingen er ikke entydig eller forutbestemt - den kan gå i flere retninger.** Ved hjelp av fremtidsbildene kan vi få øye på flere sider ved virkeligheten. Vi kan oppdage muligheter og trusler som vi normalt ville overse, og vi kan begynne å gjøre noe med dem. Fremtidsbildene skal gi oss et bredere utsyn og en klarere forståelse av hva som må til for å møte framtida, uansett hvordan den blir!
- I fremtidsbildene har vi satt ord på både hyggelige og mindre hyggelige fenomener. Det er meningen. Kontrastene skal få oss til å stoppe opp og tenke. For å få fullt utbytte av fremtidsbildene, er det viktig å leve seg inn i *alle* de fire fortellingene.

GRUPPEN SOM HAR UTVIKLET FREMIDSBILDENE FOR STRANDSAMFUNNET

- Helge Steinsvåg, Ordfører
- Alf Henning Heggheim, Varaordfører
- Astrid Norland, Politiker KRF
- Irene Heng Lausnes, Politiker Høyre
- Sunniva Idsø, Strand kommune
- Guro Harboe Ur, Strand kommune
- Geir Bolme, Strand kommune
- Lars Meling Hultin, SR-bank
- Leif Ove Voster, Tau Mekaniske verksted
- Aleksander Amdal, Næringsliv
- Sten Kristian Lund, Politiet
- Janne Irene Langvik, Lærer
- Åshild Hus, Visit Lysefjorden
- Signe Holmgren, Frivillighet
- Hugin Dyre Jacobsen, Skoleelev
- Kristin Karlsrud Haugse, Prosesskonsulent Rambøll
- Joakim Olsson, Prosesskonsulent Rambøll

SIKRE KREFTER SOM PÅVIRKER STRANDSAMFUNNET MOT 2050

SENTRALISERING/ RYFAST

Trafikkvekst
Storbyområdene vokser
Økt nærhet til Stavanger
Felles bolig- og arbeidsmarked
med Stavanger/Jæren
Befolkningsvekst

ANSTRENGT KOMMUNEØKONOMI

Vekst krever investeringer
Økt gjeld
Press på kommunens tjenester

KLIMA- UTFORDRINGER

Våtere, varmere,
villere vær
Behov for ny
teknologi, grønn
energi og effektiv
transport

ELDREBØLGEN KOMMER

Økt antall eldre i
befolkningen
Finansielle
utfordringer knyttet til
helse

KULTUR

Økt kulturelt mangfold
Tradisjonelle verdier
og holdninger
utfordres
Risiko for friksjon /
sosiale utfordringer

KOMMUNESAMMEN- SLÅINGER

Press mot større
enheter
Mer regional
planlegging og
samarbeid

AKTIVITET I OLJE- OG GASS-SEKTOREN

Lavere aktivitet

2014

Fortsatt høy aktivitet

I 2050

Olje- og gass bransjen taper terreng
Lav befolkningsvekst i regionen
Økt arbeidsledighet og lavere skatteinngang
Fraflytting
Boligkrakk
Dårligere offentlige tjenester
Mindre press på skole og barnehage
Behov for omstilling – nytenkning – og nye arbeidsplasser
Nøysomhet – mindre kjøpekraft/handel

Går utviklingen i retning av ...

I 2050

Høy oljepris og høy aktivitet i oljeselskap og leverandørindustri
Høy befolkningsvekst i regionen
Tilflytting fra fjern og nær
Stort behov for flere boliger
Økt skatteinngang
Fortsatt høy pendlingsprosent
Etablering av underleverandører til olje/gass i Strand
Mangel på kompetanse/folk til andre næringer
Økt mangfold
Økt kjøpekraft- mer materialisme

STYRING OG HANDLEKRAFT

*Langsiktig og
helhetlig*

2014

Ad hoc / tilfeldig
utvikling

I 2050

Konsensus private utbyggere,
politikere og planleggere i
kommunen om hovedretning

Økt langsiktighet

Økt investeringsvilje

Forutsigbarhet for næringslivet- økt
aktivitet

Ivaretar naturverdier

Gode planer følges

God økonomistyring/kostnads-
effektivitet

Større gjennomslag
regionalt/nasjonalt

**Går utviklingen i
retning av ...**

I 2050

Lite helhetlig tenkning

Omkamper og
dispansasjonssøknader

Kapitalkreftene tar styringen

Støy rundt politiske beslutninger

Forskjellsbehandling og
tilfeldighetene råder

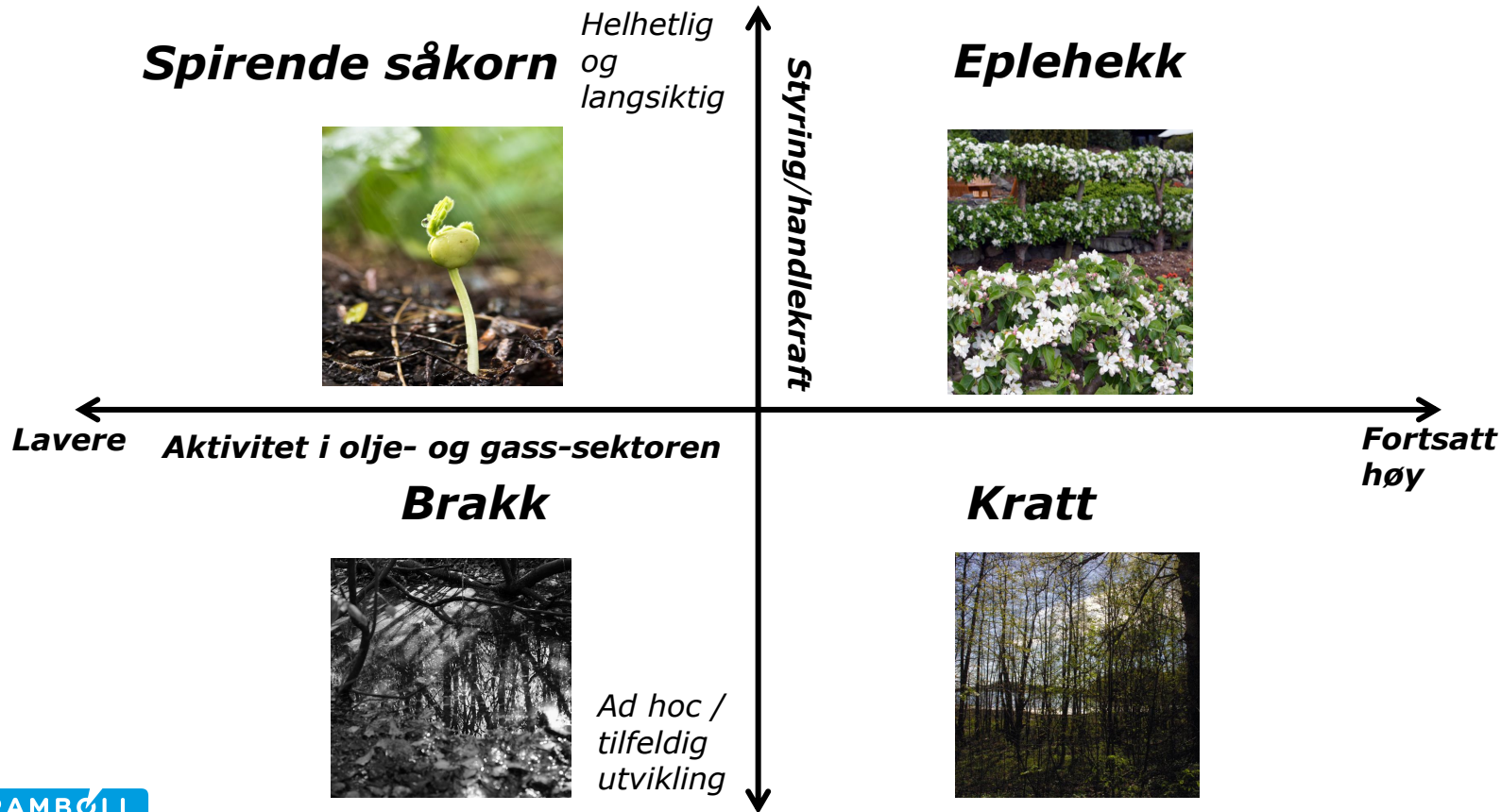
Vanskelig å tiltrekke ny næring

Naturkvaliteter går tapt

Brannslukking/kostbare løsninger

Lite gjennomslag hos sentrale
myndigheter

FREMTIDSBILDER FRA FOR STRANDSAMFUNNET

A: EPLEHEKK

Dette er historien om en eventyrlig og bærekraftig vekst i Strand kommune og et handlekraftig lokalsamfunn.

A: EPLEHEKK

Oljeeventyret fortsetter og Strand kommune opplever en kraftig vekst. I 2050 bor det 30.000 mennesker i Strand. Folk bor, jobber og stortrives i kommunen sin. I 2050 er Strand kommune et eksempel som ofte blir dratt frem i forbindelse med store omstillingsprosesser. Ordføreren har reist rundt og holdt flere foredrag om hvordan lokalsamfunnet i 2014 innså at Ryfast ville endre livet i den lille kommunen. Det ble satt i gang et prosess «Strand 2050» som skapte forståelse for krevende veivalg og prioriteringer i befolkningen. Viktige beslutninger ble derfor tatt i tide. Og takket være disse veivalgene har kommunen klart å holde stø kurs gjennom en krevende vekstperiode med mange krav fra interessenter og pressgrupper.

NÆRINGUTVIKLING: Den overordnede arealplanlegging la vekt på å regulere tilstrekkelig arealer til næring slik at flere kunne både bo og arbeide i Strand. Underleverandørselskaper til oljeindustrien har flyttet til kommunen. Lokale entreprenører og byggefirma ansetter stadig flere strand-buer.

TRANSPORT: En plan for effektivt transport ble viktig. Det er buss til flyplassen og Stavanger sentrum, sykkelstier samt parkeringsplasser ved kollektivknutepunktene.

A: EPLEHEKK

SENTRALISERING: Naturkvalitetene er tatt vare på, og tettstedene Tau, Fiskå og i Jørpeland by er utviklet. Fortetting og en intim og variert bebyggelse ble et mål i boligpolitikken. Energieffektive hus og rekkehus, leiligheter og tilgang til grøntområdene og vannveiene førte til en forvandling av Jørpeland. Unge familier i etableringsfasen og voksne med barna ute av redet ønsker å bo sentralt. Jørpeland ble en by for Ryfylke med opplevelser, service og økende handel – selv om netthandelen vokser. Hele Ryfylke bruker byen som de regner som sin egen.

MANGFOLD OG PRIVATE KREFTER: Den kraftige veksten presser kommuneøkonomien. Kommunen satser likevel og samarbeider med private krefter for å bygge ut skoler, barnehager, helse og omsorg. De gode skolene og barnehagene har blitt et trekkplaster for unge mennesker som ønsker det beste for sine barn. Også den flerkulturelle delen av befolkningen bidrar. Strand er mangfoldig og fargerikt.

B: 2050 KRATT

Dette er historien om en formidabel vekst i Strand kommune og et lokalsamfunn som har blitt tatt på senga.

B: 2050 KRATT

I 2050 er OLJA fortsatt en dominerende næring i Stavangerregionen, og Strand kommune har blitt et svært attraktivt bosted for unge familier. De vil gjerne bo i naturskjønne omgivelser med Stavanger bare noen minutter unna. Og aller helst i strandkanten.

Kommunen teller nå 36.000 innbyggere.

I det nye kjøpesenteret på Solbakk kan de kjøpesterke innbyggerne shoppe og få opplevelser på kjøpet. Et nytt kulturhus vegg i vegg med badeland, trenings- og klatresenter trekker folk fra Ryfylke og Stavanger. Kommunen har også fått et populært helsehus med naprapat, osteopat, fysioterapeut og akupunktør. Strandsonen mellom Tau og Jørpeland er blitt et populært, sammenhengende boligfelt med eneboliger.

I Jørpeland sentrum er det derimot bygget billige leiligheter. Handelen er flyttet til kjøpesenteret på Solbakk, men én dagligvarebutikk holder åpent døgnet rundt. De økende sosiale problemene merkes i sentrumsområdet.

B: 2050 KRATT

Arbeidsmarkedet er godt, både for de som vil jobbe i kommunen og for de som pendler til Stavanger. Entreprenører og byggefirma har gode dager. Flere har etablert egne firma i kommunen.

Problemet er at den sterke veksten kom for brått på politikerne i Strand kommune som egentlig ikke ønsket vekst og forandring. De har etter beste evne tatt beslutning fra sak til sak og forsøkt å tilfredsstille ulike interesser med varierende hell.

I 2050 er infrastrukturen i kommunen presset til det ytterste. Gode og effektive transportløsninger mangler, og bilkøene er lange. Skole- og barnehagekapasiteten er sprengt. Samtidig er det et gap mellom inntekts- og utgiftsveksten i kommunen. Private initiativ er derfor nødvendige, populære og redder situasjonen.

Strand kommune har blitt multikulturell. Kommunen har fått mange nye nordmenn, og uten dem ville det vært vanskelig å få nok helsepersonell og lærere i skolen. Interessen for tradisjonelle verdier som natur og friluftsliv er synkende, men strandbuene nyter godt av nærheten til tilbudene i Stavanger og Solbakk.

C: SPIRENDE SÅKORT

Dette er historien om Strand kommune som skapte nye muligheter i en tid da oljeaktiviteten sank.

C: SPIRENDE SÅKORT

- *-Historien om Strand kommune, som i dag er kjent som Lysefjorden kommune, er et strålende eksempel på hvordan lokalsamfunn gjennom langsiktig planlegging kan sikre en bærekraftig utvikling, sier ordføreren i Lysefjorden kommune i et intervju i 2050. Hun mener at grepene lokalsamfunnet tok i 2015 har mye av æren for at kommunen i 2050 topper den store levekårsundersøkelsen.*
- *Når vi tar et tilbakeblikk på hvordan vi kom hit, ser vi at vår fremgang har vært et resultat av en stabil utvikling med politisk konsensus for å styre veksten og gjennomført fremadrettede tiltak til gode for kommunens innbyggere.*

Strandsamfunnet som har 20.000 innbyggere, og det meste er på stell i Lysefjorden kommune. At investeringene på norsk sokkel falt for hvert år som gikk, lammet ikke kommunen som hadde sett at dette kunne komme.

C: SPIRENDE SÅKORT

Her er noen av grepene som ble tatt:

NÆRINGSPLAN: I 2015 legger kommunen frem en strategisk næringsplan. I 2035 ser vi resultatene av en aktiv og innovativ næringsutvikling. Det er flere arbeidsplasser innenfor næringer som marin, oppdrett, fornybar energi, turisme og lokal matproduksjon. Det er blitt en kultur for og «prøve og feile», og det er lov å tjene penger. Arbeidsledigheten har steget mindre enn fryktet, men ufaglærte strever med å finne arbeid.

SKOLE OG ELSYKKEL: I 2035 har kommunen Rogalands beste grunnskole. Alle elever i tett samarbeid med næringslivet, fullfører videregående skole. Kommunen bestemte seg i 2015, for å investere djervt i vedlikehold og nybygg i skole og barnehage. Det ga naturinteresserte barnefamilie en god grunn for å flytte til Strand. Kollektivtransport og el-sykkelen og el-bil er transportmidler nr. 1 i kommunen.

C: SPIRENDE SÅKORN

«LYSEFJORDEN KOMMUNE»: Strand kommune blir slått sammen med nabokommunene Forsand og Hjelmeland. Tettstedene Tau, Fiskå og Jørpeland by har vokst, men ikke så mye som mange trodde da Ryfast kom. Kommunesenteret Jørpeland har ikke blitt en by med kultur, opplevelser og handel. Netthandelen har overtatt, og strandbuene benytter Stavangers allsidige tilbud.

-I 2050 er vår kommune et trivelig og hyggelig sted å bo hvor det er lett å rekruttere kompetent arbeidskraft. Vår unike natur blir tatt vare på, sier ordføreren intervjuet.

D: BRAKK

Dette er historien om lokalsamfunnet som lot seg blende av markedskreftene i en tid da aktiviteten i OLJA sank.

D: BRAKK

I 2019 ble Ryfast-forbindelsen åpnet med brask og bram, men stemningen i den ressurssterke oljeregionen er laber.

Investeringene på norsk sokkel blir lavere for hvert år, konkurransen fra fornybar energi blir stadig sterkere og en økende bekymring i befolkningen for klimaendringene gjør at mange søker seg bort fra næringen. Oljeselskapene og leverandørindustrien flytter virksomhet og arbeidsplasser fra Stavanger, og et boligkrakk er uunngåelig.

Diskusjoner og uenigheter om veivalg for Strand kommune førte til at entreprenører og utbyggere fikk fritt spillerom. I de første hektiske årene etter at byggingen av Ryfast tok til ble de mest attraktive grøntområdene bygget ned.

Innbyggerne og politikerne tok ikke sjansen da den fantes. De ville helst at alt skulle være som før. Det er et stort etterslep i vedlikehold av skolene og barnehager. Barnefamilier som ønsker en god oppvekst for sine barn søker seg heller til andre kommuner. Strand har satset lite på å skape arbeidsplasser. Arbeidsløsheten er stor, og det forventes ikke å bli bedre fremover. Fortsatt besøker turistene Prekestolen, men lokalsamfunnet tjener lite på det.

D: BRAKK

Når vi nærmer oss 2020 råder en pessimisme blant innbyggerne. Både i kjøpesenteret på Solbakk og Jørpeland står det tomme lokaler. I 2030 ble Strand en del av Stavanger kommune. Innbyggerne var kritiske til sammenslåingen, men det fantes ikke andre alternativer. Strand er en soveby til Stavanger med økende sosiale problemer.

Mot 2035 er det en merkbar «forgubbing» av beboerne. Befolkningsantallet går ned til 2015-nivå, det har aldri startet færre barn i 1. klasse i Strand. Skattegrunnlaget svikter, og det blir vanskeligere og vanskeligere å rekruttere viktig kompetanse for kommunen.

I 2050 likner Strand nærmest en spøkelsesby!